

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Katariina Hautanen, Aino Laakoli, Kaisa Liukko

Sairaanhoidajatutkinnon opinnäytetöiden analysointi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoidaja (AMK)

Sairaanhoidotyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Marraskuu 2020

Tekijät Otsikko	Katariina Hautanen, Aino Laakoli, Kaisa Liukko Sairaanhoitajatutkinnon opinnäytetöiden analysointi
Sivumäärä Aika	18 sivua Marraskuu 2020
Tutkinto	Sairaanhoitaja AMK
Tutkinto-ohjelma	Sairaanhoitotyön tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Hoitotyö
Ohjaaja	Liisa Montin, TtT, sh, lehtori
<p>Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena oli analysoida Metropolia Ammattikorkeakoulussa tehtyjä sairaanhoitajatutkinnon opinnäytetöitä niissä käytetyn tutkimusmenetelmän mukaan. Opinnäytetyön tavoitteena on hyödyntää työstä saatua tietoa ja sen avulla kehittää opinnäytetyöprosessia Metropolia Ammattikorkeakoulussa.</p> <p>Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Aineisto kerättiin Theseus-verkkopalvelusta vuosina 2012 ja 2013 Metropolia Ammattikorkeakoulussa tehdyistä sairaanhoitajatutkinnon opinnäytetöistä. Hakusanoina käytettiin sanoja 'hoitotyö' ja 'nursing' ja lopulliseen aineistoon valikoitui 161 opinnäytetyötä. Aineistoon valittiin myös työt, joissa tekijöinä olivat sekä sairaanhoitaja-, että kättilöopiskelija. Valitut opinnäytetyöt luokiteltiin taulukkoon käytetyn tutkimusmenetelmän mukaan. Aineiston analysointi tapahtui sisällön erittelyllä. Tulokset kuvailtiin tiivistettyyn taulukkoon frekvensseinä ja prosentteina.</p> <p>Valituista opinnäytetöistä (161) kirjallisuuskatsauksia oli 64 (40 %), laadullista menetelmää 40 (24 %), kehittämistöitä/toiminnallisia töitä 32 (20 %), määrällistä tutkimusmenetelmää 24 (15 %), joista yhdessä työssä oli lisäksi yksi avoin kysymys sekä yksi (1 %) opinnäytetyö, jossa oli käytetty sekä laadullista että määrällistä tutkimusmenetelmää. Analysoiduista 161 opinnäytetyöstä 148 oli suomenkielisiä ja 13 englanninkielisiä.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä kerättyä aineistoa tullaan käyttämään ja hyödyntämään jatkotutkimuksessa. Jatkotyöskentelyllä ja aineiston hyödyntämisellä on mahdollista kehittää Metropolia Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöprosessia.</p>	
Avainsanat	opinnäytetyö, analysointi, sairaanhoitajatutkinto, tutkimusmenetelmä; kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Authors Title	Katariina Hautanen, Aino Laakoli and Kaisa Liukko Analysis of the Bachelor`s Theses in Nursing Degree
Number of Pages Date	18 pages November 2020
Degree	Bachelor Of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Nursing
Instructor	Liisa Montin, PhD, RN, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to analyse which methods were used in nursing theses made in Metropolia University of Applied Sciences. The aim of this thesis is to utilise the knowledge gathered when developing the bachelor`s thesis process.</p> <p>This thesis was a descriptive literature review. The data consisted of theses completed by students of the Degree programme in Nursing both in Finnish and in English. Theses made in cooperation by nursing and midwifery students were also included. This thesis only considered theses made during the years 2012 and 2013. The data was collected from the Theseus online service and 161 theses were chosen using search terms 'hoitotyö' and 'nursing'. The chosen theses were categorised according to the used method. The results were presented as frequencies and percentages.</p> <p>From the chosen data (161) 64 (40 %) were descriptive literature reviews. Qualitative methods were used in 40 theses (24 %), and 32 (20 %) were development works. A total of 24 (15 %) had used quantitative methods in which one had an open question. In one (1) thesis (1 %) both qualitative and quantitative methods were used. From the 161 theses 148 were in Finnish and 13 were in English.</p> <p>The results obtained in this thesis will be utilised in future research. By utilising the results of this thesis it is possible to develop the bachelor`s thesis process.</p>	
Keywords	bachelor`s thesis, analysis, nursing, research methods; descriptive literature review

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tausta	2
2.1	Opinnäytetyöprosessi	2
2.2	Opinnäytetöissä käytettävät menetelmät	3
2.3	Aikaisempi tutkimustieto	4
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys	5
4	Opinnäytetyön toteutus	5
4.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus aineistonkeruumenetelmänä	5
4.2	Aineistonkeruu	5
4.3	Aineiston analysointi	6
5	Tulokset	6
5.1	Aineiston kuvailu	6
5.2	Opinnäytetöissä käytetyt menetelmät	7
6	Pohdinta	7
6.1	Tulosten pohdinta	8
6.2	Eettisyyden pohdinta	10
6.3	Luotettavuuden pohdinta	11
6.4	Tulosten hyödyntäminen	12
	Lähteet	13

1 Johdanto

Sairaanhoitaja on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto ja Suomessa sairaanhoitajaksi voi kouluttautua tällä hetkellä 22 ammattikorkeakoulussa. Tutkinto on laajuudeltaan 210 opintopistettä ja koulutuksen kesto 3,5 vuotta. Opinnot muodostuvat perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, vaihtoehtoisista opinnoista, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä valinnaisista opinnoista. Sairaanhoitajan koulutus perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston uudistuneeseen ammattipätevyysdirektiiviin 2013/55/EU, joka korvaa direktiivin 2005/36/EU. Direktiivi määrittelee sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen vähimmäisvaatimukset. Sen mukaan yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan koulutuksen on oltava pituudeltaan vähintään kolmivuotinen, johon pitää sisältyä vähintään 4 600 tuntia (180 op) opetusta. Opintojen tavoitteena on perehdyttää opiskelija sairaanhoitajan ammatillisen tehtäväalueen keskeisiin kokonaisuuksiin. (Eriksson – Korhonen – Merasto – Moisio 2015: 13.) Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto antaa oikeuden harjoittaa sairaanhoitajan ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa kyseiseen ammattiin johtavan koulutuksen suorittaneille (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 § 5).

Ammattikorkeakoulun tehtäviin kuuluu harjoittaa muun muassa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa, jotka palvelevat ammattikorkeakouluopetusta, edistävät työelämää ja aluekehitystä ja uudistavat alueen elinkeinorakennetta. Ammattikorkeakoulun täytyy olla erityisesti omalla alueellaan yhteistyössä elinkeino- sekä muun työelämän kanssa. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014 § 4 ja § 6.)

Metropolia Ammattikorkeakoulun sairaanhoitotyön tutkinto-ohjelman opetussuunnitelma koostuu vähintään viiden opintopisteen (op) laajuisista opintojaksoista. Kaikille terveysalan tutkinto-ohjelmien opiskelijoille yhteisiä opintoja on 50 opintopisteen verran ja loput opinnot ovat tutkinnon omia. Opetussuunnitelma perustuu tutkintovaatimusten, työelämän osaamis- ja kehittämistarpeiden sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön vaatimuksiin. Tutkinnon loppuvaiheeseen kuuluu opinnäytetyö (15 op), joka yleensä toteutetaan parityönä Metropolia Ammattikorkeakoulun työelämälähtöisissä hankkeissa. Opinnäytetyöprosessiin kuuluu opinnäytetyön suunnittelu, toteutus, raportointi sekä kypsyysnäyte. (Opetussuunnitelmat.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli analysoida Metropolia Ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajatutkinnossa tehtyjä opinnäytetöitä. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää opinnäytetyöprosessia Metropolia Ammattikorkeakoulussa.

2 Opinnäytetyön tausta

2.1 Opinnäytetyöprosessi

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön tavoitteena on kehittää opiskelijan valmiuksia soveltaa tietoja ja taitoja opintoihin liittyvässä kehittämistehtävässä. Metropolian AMK-tutkinnon opinnäytetyötä työstämällä opiskelija oppii sekä toteuttaa työelämälähdistä kehittämistyötä, joka pohjautuu tutkittuun tietoon sekä muuhun näyttöön. Opinnäytetyöprosessi etenee vaiheittain, joista ensimmäinen vaihe on suunnittelu. Suunnitteluvaiheessa orientoidutaan opinnäytetyön tekoon, sovitaan aiheesta sekä ohjaajista. Opiskelija laatii opinnäytetyön suunnitelman sekä aikataulun. Tarvittaessa tehdään opinnäytetyöhön liittyvät sopimukset ja/tai tutkimuslupa. Toteutus- ja ohjausvaiheessa seurataan opinnäytetyön etenemistä, saadaan ohjausta sekä palautetta. Metropolian käytäntöjen mukaan työelämä- ja opettajaohjauksen lisäksi järjestetään opinnäytetyön suunnittelua ja toteutusta edistävää seminaarityöskentelyä, ryhmäohjaustilanteita sekä työpajoja. Raportointi- ja julkaisuvaiheessa opinnäytetyö viedään Turnitin-plagiointitarkastukseen, jonka jälkeen se jätetään arvioitavaksi. Työ esitellään ja julkaistaan seminaarissa tai julkaisutilaisuudessa. Lopuksi on valvottu kypsyysnäyte sekä arviointi ja arkistointi. Kypsyysnäytteessä opiskelija osoittaa perehtyneisyytensä alaa kohtaan sekä suomen tai ruotsin kielen taitoa. Kypsyysnäytteen kielen arvioi kielenopettaja ja asiasisällön opinnäytetyön ohjaaja. (Opinnäytetyö ja kypsyysnäyteohje 2017.)

Ohjaavan opettajan hyväksymä valmis opinnäytetyö voidaan tallentaa Theseus-verkkopalveluun. Verkkopalvelussa julkaistut opinnäytetyöt ovat internetissä vapaasti luettavissa. (Ohje opinnäytetyön tallentamiseen.) Theseus on Ammattikorkeakoulujen rehtori-neuvosto Arene ry:n tarjoama palvelu, joka tarjoaa käyttöön Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä sekä julkaisuja verkossa (Theseus). Toisena vaihtoehtona työn tallentamiseen on koulun kirjasto, jossa työ säilytetään paperisessa muodossa ja on myös julkisesti saatavilla.

2.2 Opinnäytetöissä käytettävät menetelmät

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytetään tilastollisia menetelmiä, mitataan muuttujia, ja tarkastellaan muuttujien välisiä yhteyksiä. Vastaajien taustatiedot (sukupuoli, ikä, koulutus, tehty toimenpide) ovat riippumattomia eli selittäviä muuttujia. Riippuvia eli selitettäviä muuttujia ovat esimerkiksi vastaajien tyytyväisyys hoitoon tai kivun lievittymiseen hoidon ansiosta. Kvantitatiivista lähestymistapaa voidaan soveltaa erityyppisiin tutkimusasetelmiin ja niitä voidaan ryhmitellä, luokitella ja nimetä eri tavoin. Kvantitatiivisia tutkimuksia voidaan myös jakaa esimerkiksi pitkittäis- tai poikittaistutkimuksiin. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 55–56.) Ominaispiirteitä kvantitatiiviselle tutkimukselle on esimerkiksi perusjoukon ja otoksen määrittely, teoreettisten käsitteiden operationalisointi mitattaviksi muuttujiksi sekä numeerinen mittaaminen (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen: 2015: 62).

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus on tutkimusmenetelmä, joka kattaa laajasti erilaisia lähestymistapoja ja sen hallitseminen on vaativaa. Kvalitatiivinen tutkimus liittyy uskomuksiin, asenteisiin sekä käyttäytymisen muutoksiin. Kvalitatiivisen tutkimuksen määritelmässä korostuvat tulkintojen, ihmisten kokemusten, motivaatioiden ja käsitysten tutkimus sekä kuvaus ihmisten näkemyksistä. Toisin kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa, kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistettävyyteen ja näin ollen myöskään osallistujien määrä ei ole satunnainen, vaan harkinnanvarainen. Tutkimukseen pyritään saamaan osallistujiksi henkilöitä, jotka edustavat mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti tutkittavaa ilmiötä. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 65–67.)

Opinnäytetyömenetelmistä kirjallisuuskatsaus käsittää erityyppisiä tutkimusmenetelmiä. Kirjallisuuskatsaukset voidaan jakaa systemaattisiin ja kuvaileviin kirjallisuuskatsauksiin sekä metatutkimuksiin. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi yleisimmin käytetyistä kirjallisuuskatsauksen tutkimusmenetelmistä. Sen tarkoituksena on tarkoitukseen valitun kirjallisuuden avulla kuvata valittua ilmiötä teoreettisesta tai tekstin asiayhteyttä koskevasta näkökulmasta. (Kangasniemi ym. 2013: 293.) Aiheeseen liittyvää aikaisempaa tutkimusta voidaan kertoa tai kuvata laajuuden, syvyyden ja määrän kautta. Tällaisia katsaustyyppisiä on perinteisen narratiivisen katsauksen lisäksi muun muassa kriittinen katsaus, kartoittava katsaus, scoping katsaus, nopea katsaus ja yleiskatsaus. (Suhonen – Axelin – Stolt 2016: 9.) Systemaattisella kirjallisuuskatsauksella tarkoitetaan aikaisemman tutkimustiedon yhteenvetoa. Meta-analyysi on menetelmä, jossa tarkastellaan tilastollisin menetelmin aikaisemmin tuotettua kvantitatiivista tutkimustietoa. Meta-synteesi

on menetelmä, joka kohdistuu kvalitatiivisesti tai teoreettisesti tuotettuun tutkimustietoon. (Kangasniemi ym. 2013: 293.)

Toiminnallisella opinnäytetyöllä tarkoitetaan tutkimuksellista kehittämishanketta. Käytännön ongelmien ratkaisu ja uusien ideoiden, käytäntöjen, tuotteiden tai palveluiden tuottaminen ja toteuttaminen kuuluvat tutkimukselliseen kehittämistyöhön. Tämän kaltaisen opinnäytetyön tarkoituksena on etsiä asioille parempia vaihtoehtoja sekä luonnostella, kehittää ja ottaa käyttöön ratkaisuja. Toiminnallista opinnäytetyötä tehdessä on mahdollisuus luoda uudenlaista ammatillista tietoa, jolla voidaan uudistaa työelämän osaamis- ja tietoperustaa. (Ojasalo – Moilanen – Ritalahti 2009: 19–20.)

Triangulaatio tarkoittaa erilaisten tutkimusmenetelmien yhteiskäyttöä. Siinä voidaan käyttää yhdessä määrällisiä tai laadullisia tutkimusmenetelmiä. (Paunonen – Vehviläinen-Julkunen 2006: 225.)

2.3 Aikaisempi tutkimustieto

On todettu, että opinnäytetöissä eniten käytetty menetelmä oli kirjallisuuskatsaus, kuten esimerkiksi systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Tutkituista 490 opinnäytetöistä 367 oli kirjallisuuskatsauksia, 89 työssä oli käytetty määrällistä menetelmää ja 22 laadullista menetelmää. Kolmessa työssä oli käytetty useampaa eri menetelmää, yhdeksässä työssä ei menetelmää ollut erikseen mainittu ja kahdeksan työtä oli osa isompaa tutkimusprojektia. Tutkittuja opinnäytetöitä analysoitiin myös esimerkiksi niissä käytettyjen tiedonhakumenetelmien mukaan. Myös töiden tutkimuseettisiä näkökulmia oli arvioitu. (Johansson – Silén 2018: 189–190.)

Moniammatillisen yhteistyön toteutumisen edellytyksiä sosiaali- ja terveydenhuollossa tarkastelleessa tutkimuksessa käytiin läpi eräissä Suomen hoitotieteen laitoksissa tehtyjä opinnäytetöitä. Opinnäytetyöt koostuivat pro gradututkielmista, lisensiaatintutkimuksista sekä väitöskirjoista. Lopulliseen aineistoon valikoitui 63 opinnäytetyötä, joiden pohjalta moniammatillisen yhteistyön toteutumisen edellytyksiä kuvailtiin. Tutkimuksen tulokset vahvistivat aikaisempia tutkimustuloksia, joiden mukaan onnistunut yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita sekä sujuvia prosesseja. Onnistunut ja sujuva yhteistyö vaatii työntekijöiltä selkeää työnjakoa sekä yhteistä päämäärää. (Eloranta – Kuusela 2011: 5, 10.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla Metropolia Ammattikorkeakoulussa tehtyjä sairaanhoitajatutkinnon opinnäytetöitä niissä käytettyjen menetelmien mukaan. Tavoitteena on hyödyntää työstä saatua tietoa ja kehittää sen avulla opinnäytetyöprosessia Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Tutkimuskysymyksenä oli: Mitä menetelmiä opinnäytetöissä on käytetty?

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus aineistonkeruumenetelmänä

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus koostuu neljästä vaiheesta: 1) muodostetaan tutkimuskysymys, 2) valitaan aineisto, 3) rakennetaan kuvailu ja 4) tarkastellaan tuotettua tulosta. Luonteenomaista kuvailevalle kirjallisuuskatsaukselle on kuitenkin vaiheiden eteneminen hermeneuttisesti ja päällekkäisesti suhteessa toisiinsa. Tyypillisesti ennen tutkimuskysymyksen muotoilua tehdään alustava kirjallisuuskatsaus. Sen avulla tutkimuskysymys määritetään ja liitetään laajemman käsitteellisen tai teoreettisen kehyksen osaksi. Menestyksekkäs tutkimuskysymys on riittävän tarkka ja selkeästi rajattu. Näin ollen mahdollisesta ilmiön syvällinen tarkasteleminen. Väljä tutkimuskysymys taas mahdollistaa ilmiön tarkastelun useista näkökulmista. Aineiston valinta ja analyysi toteutuvat aineistolähtöisesti ja osittain samaan aikaan. Huomio kiinnitetään jokaisen alkuperäistutkimuksen kohdalla suhteessa tutkimuskysymykseen vastaamiseen, mikä näkökulma ja abstraktiotaso on sekä niiden suhde muuhun valittuun kirjallisuuteen. Tutkimuskysymyksen laajuus määrää kuvailevan kirjallisuuskatsauksen kohdalla aineiston riittävyyden. Kuvailu esitetään tekstinä aineistolähtöisesti. Tämän edellytyksenä on aineiston tunteminen syvällisesti ja kokonaisuuden hallintaa koskien valittua aineistoa. Tulosten tarkasteleminen pitää sisällään sisällöllisen ja menetelmällisen pohdinnan sekä tutkimuksen etiikan, että luotettavuuden arvioinnin. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa pohdinta tuotetusta tuloksesta on olennainen osa työtä. (Kangasniemi ym. 2013: 294–295, 297.)

4.2 Aineistonkeruu

Opinnäytetyön aineisto kerättiin vuosilta 2012 ja 2013 Theseus-verkkopalvelusta ja hakua tehdessä huomioitiin hakusana, aika sekä rajoitukset. Hakua tehdessä käytettiin ha-

kusanoja 'hoitotyö' ja 'nursing'. Haussa otettiin huomioon Metropolia Ammattikorkeakoulun sairaanhoitajatutkinnon opinnäytetyöt, jotka oli tehty vuosina 2012 ja 2013. Haussa huomioitiin myös ne opinnäytetyöt, joissa vähintään yksi tekijöistä oli sairaanhoitajatutkinnon opiskelija. Haulilla saatiin yhteensä 442 opinnäytetyötä, joista lopulliseen aineistoon rajauksien jälkeen valikoitui 161. Aineistosta eriteltiin pois opinnäytetyöt, jotka olivat ensihoito-, kättilö-, terveydenhoitaja-, fysioterapeutti-, bioanalyttikko-, suuhygienisti-, geronomi-, insinööri- ja sosionomitutkinto-opiskelijoiden sekä ylemmän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tekemiä.

4.3 Aineiston analysointi

Aineisto analysoitiin sisällön erittelyllä, joka mahdollistaa erilaisten aineistojen analysoinnin ja samalla niiden kuvauksen. Sisällön erittelyllä tarkoitetaan dokumenttien analyysia, jossa kvantifioidaan (lasketaan numeroita) aineiston sisältöä. Sisällönanalyysi tarkoittaa dokumentin sisällön sanallista kuvaamista. Sisällön erittelyn ja sisällönanalyysin käsitteitä ei ole tarpeellista erotella. Sisällönanalyysin prosessissa on viisi vaihetta, jotka luokitellaan analyysiyksikön valintaan, aineistoon tutustumiseen, aineiston pelkistämiseen, aineiston luokitteluun ja tulkintaan sekä luotettavuuden arviointiin. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 166.)

Aineistonkeruun jälkeen valitut opinnäytetyöt luokiteltiin taulukkoon omiin sarakkeisiin käytetyn tutkimusmenetelmän mukaan. Näitä menetelmiä olivat laadullinen menetelmä, määrällinen menetelmä, kirjallisuuskatsaus sekä kehittämistyö/toiminnallinen opinnäytetyö. Työt numeroitiin juoksevin numeroin ja toiseen taulukkoon kirjattiin töiden otsikot sekä tekijät, jotta työt voidaan tarvittaessa jäljittää myöhemmin.

5 Tulokset

5.1 Aineiston kuvailu

Analysoiduista 161 opinnäytetöistä 148 oli suomenkielisiä ja loput 13 työtä englanninkielisiä. Työt olivat pääosin sairaanhoitajaopiskelijoiden tekemiä, mutta kolmessa työssä tekijöinä oli sekä sairaanhoitajaopiskelija että kättilöopiskelija. Vuonna 2012 opinnäytetöitä oli tehty enemmän syyslukukaudella kuin keväällä. Vuoden 2013 opinnäytetöistä suurin osa oli tehty kevätlukukaudella. Molempina vuosina ylivoimaisesti eniten töitä oli tehty paritöinä, ja toiseksi eniten oli tehty yksin. Harvemmin opinnäytetöissä tekijöitä oli

enemmän kuin kaksi henkilöä. Monet tehdyistä opinnäytetöistä oli tehty osana erilaisia hankkeita. Eri sairaalat ja terveystakeskukset olivat yleisin yhteistyötaho. Opinnäytetöitä oli tehty myös yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun omien hankkeiden kanssa.

5.2 Opinnäytetöissä käytetyt menetelmät

Analysoiduista 161 opinnäytetyöstä 64 (40 %) oli kirjallisuuskatsauksia, 40 (24 %) laadullista menetelmää, 32 (20 %) kehittämistyötä/toiminnallista työtä, 24 (15 %) määrällistä menetelmää, jossa yhdessä opinnäytetyössä oli lisäksi yksi avoin kysymys sekä yksi (1 %) työ, jossa oli käytetty sekä laadullista, että määrällistä menetelmää. Tulokset ovat taulukoituna alla olevaan taulukkoon (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Opinnäytetyöt ajalta 2012-2013 tutkimusmenetelmän mukaan.

Opinnäytetyöt ajalta 2012-2013 tutkimusmenetelmän mukaan	Määrä (fr)	Määrä (%)
Laadullinen menetelmä	40	24 %
Määrällinen menetelmä	24 (yhdessä avoin kysymys)	15 %
Kirjallisuuskatsaus	64	40 %
Kehittämistyö/toiminnallinen työ	32	20 %
Laadullinen + määrällinen menetelmä	1	1 %

6 Pohdinta

Opinnäytetyöprosessi kehitti tekijöiden kriittistä ajattelukykyä sekä tutkimusten lukutaitoa ja vahvasti täten ammatillista osaamista. Käytetyn tutkimusmenetelmän etsiminen ja tulkitseminen opinnäytetöistä oli ajoittain yllättävän haastavaa. Lisäksi joissakin opinnäytetöissä käytetty tutkimusmenetelmä oli ilmoitettu virheellisesti, jonka vuoksi käytetyn tutkimusmenetelmän löytäminen vaati erityistä huolellisuutta ja tarkkuutta. Opinnäytetyön

tekeminen antoi laajemman kuvan siitä, minkälaisia opinnäytetöitä sairaanhoitajatutkinnon opiskelijat tekevät. Tämän opinnäytetyön tekemisen myötä työn tekijöiden kyky tunnistaa erilaiset opinnäytetyömenetelmät vahvistuivat.

6.1 Tulosten pohdinta

Analysoiduista opinnäytetöistä eniten käytetty menetelmä oli kirjallisuuskatsaus (40 %). Tämä oli odottamatonta, sillä kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmänä vaativa ja edellyttää syvällistä perehtymistä tutkittavaan asiaan tai ilmiöön. Toisaalta kirjallisuuskatsaus saattaa tarjota työlle tarkat raamit. Kirjallisuuskatsauksen suosioon on kuitenkin vaikea löytää selkeää syytä. Toiseksi eniten käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää (24 %). Laadullinen tutkimusmenetelmä antaa työn tekijöille vapautta tarkan rajaamisen sijaan. Työn tekijöillä on siis enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa työn sisältöön. Toisaalta laadullinen tutkimusmenetelmä edellyttää kirjallisuuskatsausta enemmän taitoja rajata työn sisältöä ja osaamista koostaa työ aiheeseen liittyvistä keskeisistä asioista. Lisäksi työn tekijöillä on suurempi rooli arvioitaessa työn luotettavuutta kuin kirjallisuuskatsauksessa, esimerkiksi haastattelun tulosten arvioinnissa. Analysoiduista töistä kehittämistöitä/toiminnallisia töitä oli 20 %. Toiminnallisten töiden määrä oli tämän työn tekijöiden mielestä melko yllättävää. Toiminnalliset työt tehdään hyvin usein yhteistyönä jonkin työelämän tahon kanssa ja tästä syystä oli mielenkiintoista huomata, ettei tämä menetelmä ollut kuitenkaan kaikista eniten käytetty. Määrällisiä tutkimuksia oli 15 %, joista yksi työ sisälsi myös avoimen kysymyksen. Lisäksi yhdessä työssä (1 %) oli käytetty sekä laadullista että määrällistä menetelmää. Tämä oli melko yllättävää, koska kahden menetelmän käyttö yhdessä on harvinaista opinnäytetöissä. Pohdintaa herättää myös se, millä perusteella opiskelijat olivat valinneet menetelmän opinnäytetöihinsä, vai oliko työn aihe ja menetelmä ennalta päätetty esimerkiksi yhteistyössä ammattikorkeakoulun kanssa.

Erilaisista opinnäytetyömenetelmistä esimerkiksi toiminnalliset opinnäytetyöt lisäävät tekijöiden ammatillista osaamista. Tällaisista opinnäytetöistä hyötyvät myös erilaiset työelämän tahot, joiden kanssa työ tehdään yhteistyössä. Myös muita menetelmiä, kuten kirjallisuuskatsausta, oli käytetty opinnäytetöissä, jotka olivat osa jotakin hanketta. Näissä töissä ei varsinaisesti tuotettu mitään, mutta töiden avulla hankittua näyttöön perustuvaa tietoa pystyttiin jatkossa hyödyntämään yhteistyönä eri tahojen kanssa.

Ainoastaan 13 työtä 161 opinnäytetyöstä oli englanninkielisiä ja loput suomenkielisiä. Englanninkielisiä tutkinto-opiskelijoita on myös suhteessa vähemmän suomen kielellä opiskeleviin verrattuna. Suurin osa englanninkielisistä opinnäytetöistä oli kirjallisuuskatsauksia. Vuosina 2012-2013 suurin osa opinnäytetöistä oli tehty parityönä. Mielenkiintoista olisi nähdä, onko tilanne pysynyt samana muina vuosina. Pääasiallisesti sairaanhoitajaopiskelijat olivat tehneet opinnäytetöitä yhdessä samaa tutkintoa opiskelevien kanssa. Kolme työtä oli tehty sairaanhoitaja- ja kättilötutkinnon opiskelijoiden yhteistyönä. Näiden tulosten perusteella eri terveysalan tutkinto-ohjelmien opiskelijat harvemmin tekevät yhteistyötä opinnäytetöitä tehdessä.

Vuonna 2012 sairaanhoitajatutkinnon opinnäytetöitä valmistui enemmän syyslukukaudella, kun taas vuonna 2013 valtaosa töistä valmistui kevätlukukauden aikana. Ajankohdallisen eroavaisuuden syitä voi olla useita. Kahden vuoden tarkastelun perusteella ei voi tehdä suuria johtopäätöksiä. Syyt voivat liittyä ainakin opintojen ohjeelliseen ajoitukseen opetussuunnitelmassa sekä opinnäytetyöprosessin pitkittymiseen.

Useat opinnäytetyöt oli tehty osana erilaisia hankkeita ja yleisin yhteistyötaho oli eri sairaalat ja terveyskeskukset. Tulosten perusteella terveydenhuollon yksiköt ovat tärkeä yhteistyökumppani sairaanhoitajatutkinnon opinnäytetöissä. Metropolia Ammattikorkeakoulussa toteutetaan Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 4 ja § 6) edellyttämiä tehtäviä. Opinnäytetyö voidaan toteuttaa esimerkiksi soveltavana tutkimuksena, kuten osa aineiston opinnäytetöistä oli tehty. Aineiston opinnäytetöistä noin viidesosa oli tehty kehittämistyönä/toiminnallisena työnä. Terveydenhuollon yksiköt, jotka toimivat merkittävänä yhteistyökumppaneina, edustavat luonnollisesti työelämäyhteistyötä. Osa opinnäytetöistä oli tehty työelämän tarpeisiin näin ollen työelämää edistäen. Töissä tuli esille myös paikallinen yhteistyö elinkeino- ja muun työelämän kanssa. Osa töistä puolestaan oli tehty Metropolia Ammattikorkeakoulun tarpeisiin, joiden voidaan nähdä palvelevan muun muassa ammattikorkeakouluopetusta.

Tämän työn tulokset ovat osittain samankaltaisia Johanssonin ja Silénin (2018: 189–190) tuloksien kanssa. Kirjallisuuskatsaus oli yleisin käytetty menetelmä sekä ruotsalaisessa tutkimuksessa että tässä opinnäytetyössä analysoiduissa töissä. Laadullinen sekä määrällinen menetelmä olivat ruotsalaisessa tutkimuksessa toiseksi käytetyimmät menetelmät. Nämä tulokset vastaavat laadullisen menetelmän osalta tämän työn tuloksia. Tässä opinnäytetyössä analysoiduissa opinnäytetöissä kolmanneksi käytetyin menetelmä oli toiminnallinen opinnäytetyö ennen määrällistä tutkimusta, joka eroaa selkeästi

ruotsalaisesta tutkimuksesta, jossa toiminnallisia/kehittämistöitä ei ollut erikseen määritetty. Ruotsalaisessa tutkimuksessa kahdeksan työtä oli kuitenkin osa jotakin isompaa tutkimusprojektia ja kolmessa työssä oli käytetty useaa eri menetelmää, mutta menetelmiä ei ollut erikseen määritetty. Tässä työssä analysoiduissa töissä vain yhdessä oli käytetty sekä laadullista että määrällistä menetelmää. Tämän työn tuloksissa kaikille analysoiduille töille löytyi käytetty menetelmä, vaikka joissakin töissä sitä ei ollut suoraan mainittu. Ruotsalaisen tutkimuksen yhdeksässä työssä ei menetelmää ollut erikseen määritetty, joten epäselväksi jää, mitä menetelmää niissä on käytetty.

6.2 Eettisyyden pohdinta

Kaiken tieteellisen toiminnan ytimessä on tutkimuksen eettisyys. Tutkimusetiikka on luokiteltu yleensä normatiiviseksi etiikaksi, joka pyrkii vastaamaan kysymykseen oikeista säännöistä, joita tutkimuksessa on noudatettava. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 211.) Tutkijoille on esitetty kahdeksan eettistä vaatimusta. Nämä vaatimukset ovat älyllisen kiinnostuksen vaatimus, tunnollisuuden vaatimus, rehellisyyden vaatimus, vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen, sosiaalisen vastuun vaatimus, ammattiharjoituksen edistäminen ja kollegiaalinen arvostus. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 211–212.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan antamassa hyvän tieteellisen käytännön ohjeessa mainitaan tiedeyhteisön hyväksymät toimintatavat, joita tulee noudattaa tutkimusta tehdessä. Näitä toimintatapoja ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus. Vain hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla tehty tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävä ja luotettava. Tutkimusta tehdessä tulee muiden tekemää työtä kunnioittaa ja heidän julkaisuihinsa viitata asianmukaisesti. Vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta on jokaisella itsellään ja sen loukkaukset jaotellaan kahteen kategoriaan. Nämä kategoriat ovat vilppi tieteellisessä toiminnassa ja piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä, jotka voivat ilmetä tutkimuksen suunnittelussa, tekemisessä sekä johtopäätösten esittämisessä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012: 6–9.)

Tässä opinnäytetyöprosessissa noudatettiin tutkimuseettisen neuvottelukunnan antamaa ohjeistusta. Työn kaikissa eri vaiheissa toimittiin niin, että se on eettisesti hyväksyttävää. Opinnäytetyön tekijät ottivat vastuun eettisten käytäntöjen noudattamisesta ja tekijät varmistivat, ettei työtä tehdessä toimittu epäeettisesti tai epärehellisesti. Opinnäyte-

työssä käytettiin eettisiä tiedonhankinta- ja arviointimenetelmiä ja käytettyyn tietoon viitattiin asianmukaisesti. Työtä tehdessä varmistettiin, etteivät työn tekijät sortuneet vilppiin esimerkiksi sepittämällä tekaistuja havaintoja, vääristelemällä havaintoja tai plagioimalla. Jokaisen työn vaiheessa noudatettiin yleistä huolellisuutta, tarkkuutta sekä keskinäistä kunnioitusta ja arvostusta tekijöiden välillä. Plagioinnin välttämiseksi työ tarkistettiin Turnitin -ohjelman avulla ennen lopullista palautusta.

6.3 Luotettavuuden pohdinta

Tutkimuskysymys ohjaa aineiston valintaa ja tarkoituksena on löytää mahdollisimman relevantti aineisto vastaamaan tutkimuskysymystä. Aineiston sopivuuden merkittävin kriteeri on, että sen avulla asiaa voidaan tarkastella tarkoituksenmukaisesti suhteessa tutkimuskysymykseen. (Kangasniemi ym. 2013: 295.) Luotettavuuden näkökulmasta keskeistä on, että tutkimuskysymys on esitetty ymmärrettävästi ja sen teoreettinen perustelu on määritelty. Myös menetelmäosa ja aineiston perusteet tulee kuvata selkeästi. Jos aineiston perusteet jätetään kuvaamatta, voidaan sen perusteella tehdyt johtopäätökset kyseenalaistaa. Vaikka keskeinen tekijä luotettavuudessa onkin aineiston valinta, on myös huomioitava, että käytetty aineistonvalinnan tapa on sidoksissa luotettavuuden tarkasteluun. (Kangasniemi ym. 2013: 297–298.)

Opinnäytetyötä työstäessä luotettavuudessa otettiin huomioon käytettävän aineiston luotettavuus ja sen asianmukainen valinta, tulosten raportoinnin luotettavuus sekä yleinen huolellisuus. Aineiston valinnassa noudatettiin tiettyjä hakukriteerejä sekä huolellisuutta aineistoa haettaessa. Hakutuloksia läpikäydessä huomattiin, että hakusanoista huolimatta joukossa oli myös muiden tutkinto-ohjelmien, kuten esimerkiksi muiden terveys- ja sosiaalialan tutkinto-ohjelmien sekä esimerkiksi insinööritutkinnon opiskelijoiden opinnäytetöitä. Käytetyt hakusanat eivät tästä syystä olleet täysin luotettavia. Työn tekijät kävivät haetun aineiston läpi useaan kertaan, jolla varmistettiin, että työhön valikoitui vain sairaanhoitajatutkinnon opinnäytetöitä. Töiden ristiintarkistuksella minimoitiin virheiden määrä.

Aineisto analysoitiin luotettavasti taulukoimalla se asianmukaisesti ja tarkasti työssä käytetyn menetelmän mukaan. Työn tekijät kävivät taulukon läpi useaan kertaan, jolla minimoitiin mahdollisten virheiden määrä. Tutkimusmenetelmän osalta epäselviksi jääneistä opinnäytetöistä keskusteltiin opinnäytetyöryhmän kesken ja 14 opinnäytetyön osalta niissä käytetty menetelmä varmistettiin yhdessä opinnäytetyön ohjaajan kanssa. Osassa

opinnäytetöistä menetelmäksi mainittiin virheellisesti esimerkiksi systemaattinen kirjallisuuskatsaus, vaikka kyseessä oli todellisuudessa kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Opinnäytetöitä oli kuvailtu myös kehittämistöiksi, vaikka ne olivat todellisuudessa kuvailevia kirjallisuuskatsauksia eikä niissä kehitetty mitään.

Työn raportoinnissa varmistettiin useaan kertaan, että analysoitujen töiden määrä täsmäsi käytetyn aineiston määrän kanssa. Työn tuloksia esitettäessä varmistettiin, että tulokset ja johtopäätökset ovat kaikkien osapuolien mielestä mahdollisimman samankaltaiset. Työtä tehdessä varmistettiin, että työn tuotokset vastaavat esitettyyn tutkimuskysymykseen.

6.4 Tulosten hyödyntäminen

Työssä kerättyä aineistoa tullaan käyttämään ja hyödyntämään jatkotutkimuksessa. Jatkotyöskentelyllä ja aineiston hyödyntämisellä voidaan kehittää Metropolia Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöprosessia.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. Annettu Helsingissä 14.11.2014.

Eloranta, Sini – Kuusela, Marja 2011. Moniammatillinen yhteistyö - katsaus suomalaisiin hoitotieteellisiin opinnäytetöihin. Tutkiva Hoitotyö. 9 (3). 4–13.

Eriksson, Elina – Korhonen, Teija – Merasto, Merja – Moisio, Eeva-Liisa 2015. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen. Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Porvoo: Bookwell Oy.

Johansson, Linda – Silén, Marit 2018. Research methods in nursing students' bachelor's theses in Sweden: A descriptive study. Nurse Education Today. 66. 187–193.

Kangasniemi, Mari – Utriainen, Kati – Ahonen, Sanna-Mari – Pietilä, Anna-Maija – Jääskeläinen, Petri – Liikanen, Eeva 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Hoitotiede. 25 (4). 291–301.

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen, Katri 2015. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994. Annettu Helsingissä 28.6.1994.

Ohje opinnäytetyön tallentamiseen. Theseus – Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut. Verkkodokumentti. <<https://submissions.theseus.fi/ohje2.htm>>. Luettu 14.10.2020.

Ojasalo, Katri – Moilanen, Teemu – Ritalahti, Jarmo 2009. Kehittämistyön menetelmät Porvoo: WSOYpro Oy.

Opetussuunnitelmat. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Verkkodokumentti. <<http://opinto-opas.metropolia.fi/index.php/fi/88095/fi/70320/SXO18S2/year/2018>>. Luettu 9.1.2020.

Opinnäytetyö ja kypsyysnäyteohje 2017. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Paunonen, Marita – Vehviläinen-Julkunen Katri 2006. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Porvoo: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Suhonen, Riitta – Axelin, Anna – Stolt, Minna 2016. Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teoksessa Stolt, Minna – Axelin, Anna – Suhonen, Riitta (toim.): Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turku: Grano Oy. 7-22.

Theseus - ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa. <<https://www.theseus.fi/>>. Luettu 15.1.2020.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaus-
epäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Helsinki.
Verkkodokumentti. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Luettu
15.1.2020.